

Motion till riksdagen 2025/26:2776

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

Västafrika och Västsahara

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
1 Inledning.....	4
2 En region som står inför avgörande vägval.....	4
3 Våld och terrorism.....	6
4 Demokrati och mänskliga rättigheter	7
4.1 Kvinnors rättigheter	8
4.2 Fackliga rättigheter	9
4.3 Hbtqi-rättigheter	9
5 Klimat.....	10
6 Den nya skuldskrisen	11
7 Sveriges relation till regionen.....	12
7.1 Handel och ekonomiskt samarbete	12
7.2 Bistånd	13
8 Västafrika	14
8.1 Mali.....	14
8.2 Burkina Faso.....	16
8.3 Niger	16
8.4 Nigeria	17
8.5 Gambia.....	18
8.6 Senegal.....	20
9 Västsahara.....	20
9.1 Flyktinglägren.....	23

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för en demokratisk utveckling i Västafrika och en övergång från militära styren till demokratiskt valda ledare som utses genom fria och rättvisa val, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett ökat politiskt och ekonomiskt självbestämmande ska vara en av de centrala utgångspunkterna för Sveriges utvecklingssamarbete med Västafrika och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige såväl som enskilt land som inom EU och FN bör verka för att fler personer som bryter mot de mänskliga rättigheterna ställs inför rätta för sina handlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska öka sitt stöd till kvinnorörelsen i Västafrika och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör verka för att stärka de fackliga rättigheterna och stödet till fackliga organisationer i Västafrika och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att EU och andra aktörer som IMF och Världsbanken inte finansierar internationella företag vars syfte är att ta makten över Afrikas jordbruk och i stället använder sina finansiella instrument för att stödja utvecklingen för matsuveränitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU och FN ska verka för en socialt och ekologiskt hållbar energiomställning i Västafrika och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att skärpa kriterierna när det gäller mänskliga rättigheter för svenskt exportfrämjande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen fortsatt bör arbeta för att utvidga kraven för human rights due diligence och införa detta samt ett klimat- och miljöperspektiv enligt environmental due diligence i regelverken för företags agerande utomlands och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU i stället för fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer ska ge stöd till lokalt hållbart fiske och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bilateralt och genom EU och FN aktivt ska driva frågan om att motverka överfiske och oljespill i Västafrika och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska använda bistånd som påtryckningsmedel för återtagande av tvångsutvisade människor och i stället bör motverka EU:s externalisering av migrationskontroll via Frontex i regionen och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom utvecklingsbiståndet ska bidra till att stötta civilsamhället i Västafrika och Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Business Sweden ett särskilt uppdrag att arbeta för att stärka fackliga rättigheter i Nigeria och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Exportkreditnämnden (EKN), Svensk Exportkredit (SEK) och Business Sweden ett särskilt uppdrag att se till att svenskt kapital och svenska bolag inte kränker arbetstagares rättigheter i Nigeria, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör driva på för rätten att organisera sig fackligt, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att strejka i bilaterala möten med Nigeria och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för en demokratisk, fredlig och stabil utveckling i Gambia och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett bilateralt rättsavtal med Gambia i syfte att lagföra svenskar som begår sexualbrott i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ inom FN för att stärka fredsprocessen i Senegal och främja en demokratisk utveckling och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska kräva att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att FN-styrkan Minursos mandat ska utvidgas till att också innefatta övervakning av situationen gällande de mänskliga rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge som Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för att utarbeta riktlinjer för företag och investerare i syfte att förhindra investeringar på ockuperad mark så länge det inte sker efter godkännande av Västsaharas legitima representant Polisario och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör garantera ett långsiktigt stöd till de västsahariska flyktinglägren för att möta de mer långsiktiga behoven av mat, medicin och andra förnödenheter och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning

Afrika är en kontinent i snabb förändring men utvecklingen och den ekonomiska tillväxten är långtifrån entydig. I Afrika bor det ungefär 1 miljard människor fördelade på över 50 länder och varje land har sin egen historia och sin egen unika situation. En erfarenhet som dock präglar hela kontinenten är den koloniala historien. Den s.k. kapplöpningen om Afrika, då imperialistiska europeiska länder stred om att kolonisera Afrika, ligger exempelvis till grund för de landsgränser som fortfarande existerar.

Den dåtida kolonialismen har i dag på många sätt ersatts av en nykolonialism. Afrika är fortfarande världens rikaste kontinent när det gäller naturrikedomar samtidigt som människorna tillhör de fattigaste i världen. Orsaken till detta är till stor del att makten och kontrollen över naturresurserna fortfarande finns utanför Afrikas gränser. Stormakter och internationella företag blandar sig fortfarande i de afrikanska ländernas affärer och det har pågått ända sedan kolonialismen officiellt försvann. Västvärlden behåller på så vis sitt geoeconomiska grepp om Afrika. Det handlar bl.a. om lån som leder till skuldfällor, ett cementerat förhållande mellan råvaruutvinning och förädling, orättvisa handels- och investeringsavtal, externalisering av EU:s migrationskontroll och skattesmitning och vinstförflyttning. Det är ett förhållande som nu utmanas.

Det är inte enbart de tidigare kolonialstaterna som har ekonomiska intressen på kontinenten. Kina spelar exempelvis en nyckelroll i utvecklingen som Afrikas största handelspartner och långgivare. Att länderna inte kontrollerar sina egna tillgångar försvårar den demokratiska utvecklingen. Kapplöpningen om strategiska resurser på den afrikanska kontinenten riskerar att få stora konsekvenser för befolkningen.

I denna motion beskriver vi Vänsterpartiets övergripande syn på utvecklingen i Västafrika och i några specifika länder, samt i Västsahara. Vi presenterar förslag på hur Sverige kan bli en verklig röst för fred, demokrati och jämställdhet i våra bi- och multilaterala samarbeten. För att läsa mer om vår politik som rör den afrikanska kontinenten, se våra motioner Nordafrika och Mellanöstern (mot. 2023/24:462) och Afrikas horn (mot. 2020/21:1304).

2 En region som står inför avgörande vägval

Västafrika består av minst 15 länder beroende på definition. Flera länder i Västafrika befinner sig i en avgörande geopolitisk omvälvning som kan påverka utvecklingen under lång tid framöver. Det koloniala arvet har präglat länderna långt efter att kolonialmakterna dragit sig tillbaka och vilka vägval som nu görs kommer att få långtgående konsekvenser för regionens framtid. Det snabbt föränderliga utrikes- och säkerhetspolitiska läget i Sahelregionen gör situationen både osäker och svårförutsägbar.

Den komplexa utvecklingen i Västafrika präglas av ett försök till att bryta sig loss från koloniala beroenden och skapa en mer afrocentrerad utrikespolitik. Det är en inte helt okomplicerad utveckling. Närmandet till auktoritära länder som Kina och Ryssland måste ses i ljuset av det svek man upplever att de gamla kolonialmakterna i Europa står för.

Mali, Burkina Faso och Niger styrs alla av militära regimer. Länderna har visat en ovilja mot de forna kolonialmakterna i väst, i synnerhet Frankrike, och vad man menar är påtryckningar för en liberal demokrati. Istället strävar man efter självständigt definierade övergångsprocesser. De tre länderna har alla brutit med den tidigare

kolonialmakten Frankrike och även i ökande grad med USA. Istället har man öppnat för nya partnerskap med bl.a. Ryssland, Turkiet, Kina och Iran. Det finns stora förhoppningar, framför allt bland den yngre befolkningen, på att de militära ledningarna ska klara att leda länderna och regionen mot ett ökat självbestämmande och ökad makt över naturresurserna. Vänsterpartiet ser dock med oro på att processen mot demokrati går långsamt och att det än så länge saknas tydliga bevis på att man har för avsikt att lämna över till civila regeringar. I Mali har tvärtom juntaledaren Assimi Goïta skrivit under en lag som ger honom rätt att sitta kvar som statsöverhuvud fram till minst 2030 och därefter i femårsperioder utan begränsning.

Ett ökat oberoende från USA och Europa kan i bästa fall leda till en ökad makt över de egna naturresurserna, en stärkt ekonomi, ökat folkligt inflytande och internationella samarbeten på jämlika villkor. Samtidigt finns en överhängande risk för att de militära regimerna driver länderna in i ett annat beroende av auktoritära stormakter som Ryssland och Kina.

Ryssland är en imperialistisk stat som inte drar sig för att uppnå sina mål med militära medel. Paramilitära grupperingar såsom den tidigare Wagnergruppen har agerat militärt på den afrikanska kontinenten med den ryska statsledningens goda minne. Rysk desinformation och s.k. strategisk opinionsbildning i Afrika är en storsatsning.

Kinas finansiering av infrastruktur och grön energi i afrikanska länder handlar ofta om lån med hög ränta som riskerar att göra mottagarländerna ekonomiskt beroende av Kina. När en stat äger infrastruktur, som hamnar eller järnvägar, i ett annat land har den också mycket stort inflytande över det landets utveckling och säkerhet. Dessutom ökar det politiska inflytandet. Ett exempel är hur Kina strategiskt investerar i dammar, tåg, gruvor m.m. i afrikanska länder. I mars 2025 lovade Xi Jinping över 500 miljarder kronor i form av lån och bidrag till kontinenten de kommande tre åren. På så vis har Kina lyckats knyta länderna närmare sig politiskt. Det märks bl.a. i hur nästan alla afrikanska länder brutit sina diplomatiska kontakter med Taiwan. I takt med att Kinas ekonomiska intressen ökar i Afrika ökar även de militära ambitionerna. År 2017 invigdes landets första militärbas utomlands i Djibouti.

Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap, Economic Community of West African States (Ecowas) är en regional organisation som främjar ekonomisk integration, handel och fred i Västafrika. Organisationen bildades 1975 och bestod länge av femton medlemsländer, men 2025 lämnade Mali, Niger och Burkina Faso samarbetet efter att styret tagits över av militärjuntor. Ecowas arbetar för ökad självförsörjning, regional ekonomisk tillväxt och fred. Man har gemensamma policyer som rör industri, infrastruktur, transport, jordbruk, handel och monetära frågor. Organisationen har också gemensamma pass och planerar införandet av en gemensam valuta, ”eco”. Ecowas har en egen fredsbevarande styrka och har agerat mot militärkupper och politiska kriser i regionen.

I september 2023 tillkännagav Mali, Burkina Faso och Niger att man skapar konfederationen Alliance des États du Sahel (AES). Det är en militär och politisk försvarsallians som också fungerar som ett politiskt projekt för panafrikansk suveränitet. Man har fördömt Ecowas som ett verktyg för västmakternas agenda och man uppfattar Afrikanska unionen (AU) som passiv gentemot yttre inblandning. Konfederationen syftar till att samarbeta kring bl.a. energi, infrastruktur, en gemensam marknad, jordbruk och en lång rad andra frågor.

Utvecklingen i Västafrika är ett resultat av en komplex historisk process. När länder gör upp med sina koloniala arv måste de ske på de villkor folken själva bestämmer. Det

är till sin natur en antiimperialistisk process, vilket i sin tur innebär en förlorad geopolitisk kontroll för USA och Europa. Samtidigt är det viktigt att inte blanda ihop folkens vilja med de ledande regimerna. Det tål att understrykas – ingen demokratisk utveckling är möjlig så länge inte människor garanteras sina grundläggande fri- och rättigheter. För att kunna bygga hållbara demokratiska strukturer måste fria och rättvisa val hållas, press- och yttrandefrihet ska råda, kvinnors rättigheter måste garanteras och minoriteter måste respekteras. Militära styren måste omgående ersättas med demokratiskt valda regeringar. Sveriges roll måste vara att konsekvent försvara internationell rätt och mänskliga rättigheter.

Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för en demokratisk utveckling i Västafrika och en övergång från militära styren till demokratiskt valda ledare som utses genom fria och rättvisa val. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet värnar staters nationella suveränitet. Alla länder och regioner ska ges möjlighet att kontrollera sin produktion, sina finansiella flöden och sina naturresurser. Det värde som skapas i landet måste komma invånarna till del. Att länder i Afrika saknar makt över sina egna samhällen, sina naturtillgångar och sin framtid är sannolikt det största hindret för en positiv utveckling. Det finns många exempel på hur försök till fattigdomsbekämpning har slagits sönder av omvärldens krav, multinationella företags plundring eller orättvisa handelsregler. För att en demokratisk utveckling ska vara möjlig måste den afrikanska befolkningen tillåtas att formulera sina egna mål och visioner.

Ett ökat politiskt och ekonomiskt självbestämmande ska därför vara en av de centrala utgångspunkterna för Sveriges utvecklingssamarbete med Västafrika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Våld och terrorism

Oroligheterna och instabiliteten i Västafrika och Sahelområdet är ett stort problem. De militärjuntor som nu leder flera av länderna i Västafrika samlar stöd genom att peka på tidigare styrens oförmåga att garantera medborgarnas säkerhet. Några av de länder som drabbas värst av våld från organiserad brottslighet och jihadistgrupper är Burkina Faso, Mali, Niger och Nigeria, men även länder som Elfenbenskusten, Togo och Benin har drabbats av attacker. Boko Haram, Jamaat Nusrat al-Islam wal-Muslimin och grupper allierade med al-Qaida och Islamiska staten/Daesh utnyttjar tillsammans med lokala kriminella grupperingar det dåliga säkerhetsläget. Trots både nationella och internationella ansträngningar har situationen försämrats under 2020-talet. Grogrunden för våldet är bl.a. en kombination av fattigdom, arbetslöshet, diskriminering, svaga regeringar utan legitimitet, etniska konflikter och en extrem religiös övertygelse. Ofta rekryterar grupperna medlemmar från missnöjda och marginaliserade invånare från de norra delarna av respektive land. Konflikter som rör kontrollen över naturresurserna har hårdnat och kommer sannolikt att öka i takt med att klimatkrisens effekter blir allt allvarligare.

En annan orsak till att våldet och de väpnade konflikterna fortsätter är att brotten mot de mänskliga rättigheterna aldrig utreds ordentligt och att ingen behöver stå till svars för

de grova övergrepp som begås. Trots att det har skett rättsliga framsteg i vissa länder är det fortfarande mycket svårt för offer att få upprättelse.

För att stärka rättsväsendet i Västafrika och i förlängningen minska våldet, bör Sverige som enskilt land, såväl som inom EU och FN, verka för att fler personer som bryter mot de mänskliga rättigheterna ställs inför rätta för sina handlingar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det eskalerade våldet måste stoppas och civilbefolkningen måste skyddas. Men våldsspiralen kan inte enbart lösas med militära insatser. För att bryta rekryteringen till militanta grupperingar krävs ekonomisk och social utveckling för hela befolkningen. Det innefattar krafttag mot korruption och maktmissbruk, stärkt säkerhet för civilbefolkningen och tydliga steg mot en demokratisk utveckling.

Säkerhetsgarantier från omvärlden måste handla om att skapa stabilitet och skydda civilbefolkningen, inte om att säkra råvarutillgången för västvärlden. Svensk handel och investeringar får aldrig leda till stöd för aktörer som begår övergrepp och kränker mänskliga rättigheter. Det gäller oavsett om det handlar om terrorgrupper, miliser, polis eller statliga säkerhetsstyrkor. Den europeiska fredsfaciliteten (EPF) har upprepade gånger gjort missbedömningar där felaktiga beslut och stöd till parter i konflikter som själva brutit mot internationell rätt har drabbat civila.

Inte heller ska svenska exportvaror användas för våld mot civila, förföljelse av minoriteter eller övervakning i strid med grundläggande mänskliga rättigheter. I vår motion med anledning av skr. 2024/25:114 Strategisk exportkontroll 2024 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden (mot. 2024/25:3405) ställer vi krav på ett bättre fungerande regelverk både vad gäller vapenexport och s.k. produkter med dubbla användningsområden, dvs. föremål tillverkade för civilt bruk som kan användas för tillverkning av massförstörelsevapen eller krigsmateriel.

4 Demokrati och mänskliga rättigheter

Afrika som kontinent upplever en stark ekonomisk utveckling. Men utvecklingen för demokrati och mänskliga rättigheter är inte lika självklar. Flera på varandra följande militärkupper väcker frågor om hur en demokratisk utveckling i Västafrika kan och bör se ut. Frustration över otrygghet, väpnade konflikter och bristande framtidsutsikter för unga har skapat ett utrymme och stöd för militära lösningar, även om det sker på bekostnad av demokrati och rättsstatliga principer. Men situationen är komplex. Medan delar av befolkningen, i synnerhet ungdomar, ser en möjlig förändring och visar en större entusiasm för de militära styrena, har t.ex. fackföreningsrörelsen fördömt utvecklingen och istället pekat på vikten av att stärka demokratiska institutioner.

För Vänsterpartiet är varken demokrati eller mänskliga rättigheter förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där bl.a. mötesfrihet, organisationsfrihet, religionsfrihet, strejkrätt, yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt läggs vid sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändig för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Först när alla människor på allvar har möjlighet att bestämma över sina egna liv kan verklig demokrati uppnås.

4.1 Kvinnors rättigheter

Kvinnors rättigheter är en nyckel till utveckling. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning bidrar givetvis till att förbättra för enskilda kvinnor men främjar även jämställdhet i stort och bidrar dessutom till hela samhällets utveckling. Det är viktigt att understryka att kvinnor världen över i högsta grad själva är aktörer. Det är därför avgörande att det är kvinnor i fattiga länder som sätter dagordningen för arbetet med jämställdhet i utvecklingspolitiken och att Sverige verkar för att kvinnor finns representerade och inkluderas i alla former av beslutsprocesser. Jämställdhet är inte bara en mänsklig rättighet, utan en förutsättning för hållbar utveckling. Kvinnors deltagande ska inte vara villkorat eller tillfälligt. För att bygga verklig och hållbar jämställdhet krävs att kvinnor aktivt kan delta på alla samhälls nivåer. Att kvinnor och flickor själva får äga kampen för sina rättigheter är centralt.

Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN öka sitt stöd till kvinnorörelsen i Västafrika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Diskriminering och marginalisering p.g.a. kön är fortfarande mycket vanligt förekommande i Västafrika, likaså mäns våld mot kvinnor och flickor. Trots att ansträngningar görs på flera håll för att skydda kvinnor och flickor så är förekomsten av våldtäkt och andra sexuella övergrepp utbredd, inte minst i spåren av stridigheter och konflikter. Mörkertalet är troligtvis mycket stort eftersom stigmat för offret ofta leder till ytterligare utsatthet. I vissa länder är kvinnors möjligheter att äga mark, utbilda sig och påverka mycket begränsade. I flera av länderna i Västafrika är kvinnlig könsstympning fortfarande vanligt förekommande och månggifte förekommer på flera håll. Niger har den högsta andelen barnäktenskap i världen och tre av fyra flickor tvingas gifta sig innan sin 18-årsdag. I Mali är 40 procent av alla flickor mellan 15 och 19 år mammor. Det förekommer även att kvinnor, ofta äldre, anklagas för häxeri och hänvisas till isolering och fattigdom.

Samtidigt är utvecklingen inte entydig. I Sierra Leone infördes 2023 en lag som bl.a. föreskriver att 30 procent av alla arbetstillfällen ska gå till kvinnor, både inom privat och offentlig sektor. I Ghana infördes 2024 en lag för att öka kvinnors representation med målet att kvinnor ska utgöra minst 30 procent av beslutsfattarna i viktiga organ som parlamentet och statliga myndigheter till 2030.

Rätten och möjligheten till skolgång är en viktig nyckel för att öka flickor och kvinnors självbestämmande och motverka barnäktenskap och könsstympning. Utbildning är så vitalt för barns utveckling och överlevnad att det kan ses som ett grundläggande humanitärt behov. Trots det är utbildningsinsatser underfinansierade inom det humanitära arbetet. Utöver barn som lever i humanitära kriser hindras barns utbildning av diskriminering och fattigdom. Flickor hindras särskilt av bristande tillgång till vatten och sanitet i skolorna, av patriarkala föreställningar om flickor och kvinnor samt av bristande tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Vänsterpartiet menar att Sverige bör arbeta för att stärka insatserna för att rätten till utbildning ska efterlevas fullt ut.

Om Afrika ska kunna ta sig an sina utmaningar har man inte råd att exkludera kontinentens kvinnor från politik och ekonomi. Sexuellt våld, tvångs gifte, kvinnlig könsstympning, ojämlig fördelning av resurser mellan män och kvinnor, mäns våld mot kvinnor samt den höga andelen flickor som utestängs från utbildning skapar avgörande hinder för all form av samhälls utveckling i Afrika. FN:s resolution 1325 Kvinnor, fred och säkerhet handlar bl.a. om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i

fredsprocesser. Ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män i fredsprocesser är helt nödvändigt för hållbar fred och mänsklig säkerhet. I motionerna En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (mot. 2025/26:2818) och En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik (mot. 2021/22:449) går det att läsa mer om Vänsterpartiets feministiska utvecklingspolitik.

4.2 Fackliga rättigheter

Den fackliga biståndsorganisationen Union to Union menar att det främsta problemet för fackliga organisationer i Afrika är att de varken respekteras av arbetsgivare eller myndigheter. Även om grundläggande fackliga rättigheter garanteras i många länders grundlagar är den praktiska tillämpningen otillfredsställande. Strejkrätten kränks ofta och strejker och protester slås ner av polisen. I de fall där kollektivavtal faktiskt finns är det vanligt att de inte efterlevs. Union to Union pekar bl.a. ut Kamerun, Elfenbenskusten, Liberia och Nigeria. Ett annat problem är att självständiga fackföreningar motarbetas. I Benin har regeringen gynnat s.k. patriotiska fackföreningar istället för de som på riktigt representerar arbetarna. Den internationella fackliga samorganisationen ITUC beskriver i sitt rättighetsindex för 2025 hur militärjuntor i Västafrika hindrar fackförbund från att organisera sig. Man pekar särskilt ut Burkina Faso, Tchad, Gabon och Mali.

Att säkerställa löntagarnas rättigheter på arbetsmarknaden är centralt för att lägga grunden för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Ska fattigdomen och de ekonomiska klyftorna minska krävs fria fackföreningar som garanterar att den ekonomiska tillväxten kommer fler till del och att företagets vinster fördelas på ett mer rättvist sätt. Klyftorna mellan kvinnor och män kommer inte att kunna bekämpas om man inte säkerställer kvinnors rättigheter på arbetsmarknaden.

Sverige ska som enskilt land såväl som inom EU och FN verka för att stärka de fackliga rättigheterna och stödet till fackliga organisationer i Västafrika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i vår motion En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (2025/26:2818).

4.3 Hbtqi-rättigheter

Amnesty International beskriver en våg av repressiv lagstiftning som rullar tillbaka hbtqi-personers rättigheter över hela Afrika. Även om situationen för hbtqi-personer skiljer sig åt mellan olika länder märks samma utveckling i Västafrika. Homosexualitet är ofta tabubelagt och betraktas som någonting avvikande och ”importerat”. Samtidigt är det flera länder vars homofoba lagstiftning härstammar från kolonialmakterna.

I Ghana röstades en kraftig begränsning av hbtqi-personers mänskliga rättigheter igenom 2024 och ytterligare inskränkningar ligger på parlamentets bord. I Burkina Faso röstade parlamentet 2025 igenom en lag som ger mellan två och fem års fängelse för homosexualitet eller för ”beteende som anses främja hbtq-aktiviteter”. I Mali kriminaliserades homosexualitet 2025 från att tidigare omfattas av ”offentlig oanständighet”. I samma vända kriminaliserades även transpersoner. I Senegal är homosexualitet förbjudet och 2023 rapporterades det om flera fall där en grupp människor grävt upp och bränt kroppen av avlidna män för att de misstänkte att männen var homosexuella.

FN-programmet Unaidns varnar för att skärpt lagstiftning mot hbtqi-personer riskerar att öka spridningen av hiv bland riskgrupper.

I väpnade konflikter är hbtqi-personer en särskilt utsatt grupp. De jihadistiska terrororganisationer som är aktiva i flera av Västafrikas länder förkastar helt hbtqi-personers mänskliga rättigheter.

Samtidigt finns modiga hbtqi-aktivister som organiserar sig för sexuell mångfald, mänskliga rättigheter och social rättvisa. I länder där homosexualitet och transidentitet är förbjudet möter organisering stora hinder och det är därför mycket svårt att göra en uppskattning av det faktiska antalet organisationer och aktivister. I rapporten *We exist, Mapping LGBTQ Organizing in West Africa* från Global Philanthropy Project 2016 uppmärksammas 50 grupper och organisationer i nio västafrikanska länder som arbetar för hbtqi-personers rättigheter. Dessa aktivister behöver Sveriges stöd. Samtidigt ställs höga krav på revision och uppföljning som kan vara svårt att möta som en liten, ibland underjordisk, organisation. Ska Sverige kunna stödja hbtqi-organisationer även i länder där situationen för hbtqi-personer är som svårast krävs en ökad flexibilitet. Läs mer i våra motioner En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (2025/26:2818) och Hbtqi-frågor i världen (2022/23:53).

5 Klimat

Trots att Västafrika bara står för en liten del av de globala utsläppen drabbas människor hårt av effekterna av klimatkrisen. Torka, översvämningar, ökenutbredning och kusterosion slår hårt mot miljontals människor. Det leder i sin tur till en mer osäker livsmedelsförsörjning och ökade risker för instabilitet och konflikter. Redan upptrissade motsättningar mellan jordbruk och boskapsskötsel riskerar att öka i takt med att resurserna minskar. Terrororganisationer bygger stöd bland befolkningen när regeringar misslyckas med att möta befolkningens behov. Afrikagrupperna konstaterar att kvinnor löper 14 procent större risk än män att mista livet på grund av klimatkrisen.

Rapporten *The State of Food Security and Nutrition in the World 2025 (Sofi)*, som sammanställts av en rad internationella organ som Unicef och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO, visar hur hungern i kontrast till den globala utvecklingen ökar i de flesta subregionerna i Afrika. Livsmedelsosäkerheten förväntas dessutom öka på den afrikanska kontinenten. År 2024 var drygt 75 miljoner av Västafrikas invånare undernärda. Det är en kraftig uppgång jämfört med de senaste åren och motsvarar 17 procent av befolkningen. Rapporten visar också att 70 procent av befolkningen inte har råd att äta vad som beskrivs som en hälsosam kost. Värst är det i Niger och Nigeria.

När utländska jordbruksföretag tar över stora landområden för odling i industriell skala kommer det inte nödvändigtvis invånarna till del. Istället kan det t.ex. handla om grödor för export, djurfoder eller biodrivmedel. Investerare tar över den mest bördiga marken och tvingar småskaliga jordbrukare, ofta kvinnor, att flytta. Människor som tidigare bott och odlat på marken tappar både försörjning och möjligheten att odla sin egen mat. Enligt databasen Land Matrix sker nästan en tredjedel av s.k. transnationell landgrabbing i Afrika.

Sverige bör arbeta för att EU och andra aktörer som IMF och Världsbanken inte finansierar internationella företag vars syfte är att ta makten över Afrikas jordbruk och

istället använder sina finansiella instrument för att stödja utvecklingen för matsuveränitet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

År 2023 undertecknades ett samförståndsavtal mellan Liberias regering och företaget Blue Carbon från Förenade Arabemiraten. Avtalet innebär att ca 10 procent av Liberias mark överläts till företaget under 30 år för att kompensera koldioxidutsläpp. Motsvarande avtal har gjorts med flera andra afrikanska länder. Avtalet har kritiserats för att det riskerar att kränka mänskliga rättigheter, innebär en ökad konfliktrisk och för att det flyttar makt från lokalsamhället till utländska intressen.

Sverige ska inom EU och FN verka för en socialt och ekologiskt hållbar energiomställning i Västafrika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Utifrån ett klimaträttviseperspektiv är det, vilket även slås fast i FN:s klimatkonvention, de rika länderna som har det historiska ansvaret för klimatkrisen och som nu även har det största ansvaret för att minska sina utsläpp. Det kan inte göras genom att länder i syd ska lämna ifrån sig makten över sin mark och sina naturresurser. Läs mer i vår motion Klimatet (mot. 2025/26:2789).

6 Den nya skuldkrisen

Fattiga länders skulder utgör i dag ett avgörande hinder för utveckling. I många länder förhindrar utgifter för räntor och amorteringar satsningar på utbildning, hälsovård och infrastruktur, vilket i grunden hotar möjligheterna till utveckling.

Act Svenska kyrkan skriver i sin rapport *Skuld, skatt och klimaträttvisa* från 2025 om hur de afrikanska ländernas skulder mer än fördubblats mellan 2012 och 2022. Den överväldigande delen kom från lån från privata kreditorer, som generellt är betydligt dyrare än lånen från Världsbanken. Även länder som Kina, Saudiarabien och Brasilien ökade sin utlåning. I de afrikanska länderna går nu i genomsnitt 50 procent mer till att betala av lån än vad man sammanlagt lägger på utbildning, hälsa och social trygghet.

Klimatkrisen riskerar att förstärka länders skuldkris. Torka, översvämningar och misslyckade skördar ökar länders behov av att låna pengar samtidigt som förmågan att betala tillbaka befintliga lån minskar. Skuldkrisen tvingar länder att minska sina offentliga utgifter vilket får negativa effekter på välfärden och riskerar att förvärra situationen ytterligare. Dessutom slår det också mot länders klimatåtgärder och möjligheter att motverka framtida kriser. Act Svenska kyrkan beskriver hur en större del av allt klimatstöd ges i form av lån, vilket i sin tur riskerar att driva på spiralen. Vänsterpartiet anser att Sverige bör göra mer för att bromsa den pågående skuldkrisen och förhindra framtida kriser. Åtgärder mot klimatkrisen måste bygga på en långsiktigt ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling och utgå från Agenda 2030. Läs mer i vår motion En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (mot. 2025/26:2818).

7 Sveriges relation till regionen

7.1 Handel och ekonomiskt samarbete

Västafrika står för ca 30 procent av Afrikas befolkning och bidrar med ungefär lika stor andel av kontinentens BNP. Vänsterpartiet menar att Sverige kan bidra till en positiv utveckling i Västafrika. Länderna skiljer sig åt, både vad gäller ekonomiska förutsättningar och graden av demokrati. Flera länder, som t.ex. Nigeria, beskrivs som en potent tillväxtmarknad för svenska företag. Inte minst vad gäller digitalisering, teknik, transport och grön energi. Hinder för handel med länder i Västafrika är bl.a. politisk instabilitet, korruption och ett demokratiskt underskott och bristande respekt för mänskliga rättigheter.

Vänsterpartiet är inte emot att handel bedrivs med diktaturer, tvärtom finns det exempel på hur handelsblockader slagit hårt mot civilbefolkningen. Men vi anser att det är centralt att det finns tydliga kriterier för den exportfrämjande verksamheten så att handel och investeringar inte bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter eller stärker auktoritära regimer.

Regeringen bör få i uppdrag att skärpa kriterierna när det gäller mänskliga rättigheter för svenskt exportfrämjande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sveriges ekonomiska samarbeten i regionen ska utgå från alla länders rätt till nationell kontroll över naturresurserna och bidra till en ökad grad av förädling i ursprungslandet. Genom forskningssamarbeten och fokus på att stärka den akademiska infrastrukturen kan Sverige bidra till att länderna skaffar sig egen kapacitet samtidigt som det är till gagn för svensk forskning och utveckling. Misstänksamheten mot väst utifrån en historisk kontext är på vissa håll i Västafrika utbredd. Samarbeten med civilsamhällesorganisationer, inom akademiska forum och liknande måste bygga på ett ömsesidigt partnerskap. Precis som inom biståndet är ett ägarskaps- och rättighetsperspektiv centralt. Handel och ekonomiska samarbeten måste utgå från att gynna svenska intressen på samma villkor som det land man samarbetar med.

Även om stora delar av handelspolitiken regleras på EU-nivå så sker också en handel som regleras på nationell nivå. Sverige bedriver ett omfattande handels- och investeringsfrämjande arbete t.ex. via Exportkreditnämnden (EKN), Svensk Exportkredit (SEK) och Business Sweden, genom det stöd man ger och de exportkrediter och garantier man utfärdar vid export och investeringar utomlands. Insynen är mycket bristfällig trots att man med stora summor stödjer investeringar och handel med diktaturer runt om i världen.

Vänsterpartiet menar att svenskt exportfrämjande ska utgå från en efterlevnad av ILO:s konventioner, hållbara leveranskedjor och human rights due diligence. EKN, SEK, Business Sweden och andra aktörer ska inte garantera några affärer som undergräver arbetstagares rättigheter.

Regeringen bör fortsatt arbeta för att utvidga kraven för human rights due diligence och införa detta samt ett klimat- och miljöperspektiv enligt environmental due diligence i regelverken för företags agerande utomlands. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Över 90 procent av de kommersiella fiskebestånden i världen är fullt utnyttjade eller överutnyttjade. Delvis som en kolonial rest hämtar europeiska fiskeflottor upp fisk från

fattiga länders vatten. EU gör detta genom s.k. fiskepartnerskapsavtal med företrädesvis afrikanska länder. Avtalen innebär att avtalsländerna överför fiskerättigheter till EU mot ekonomisk ersättning. Den största delen av avtalen har slutits med utvecklingsländer. Dessvärre har många av avtalsländerna fiskbestånd som redan är överfiskade och det verkliga utrymmet för utländska fartyg är således minimalt. Avtalsländerna är många gånger beroende av det småskaliga kustfisket som skapar sysselsättning och livsuppehälle för många av världens fattiga. Denna försörjningsmöjlighet riskerar att slås ut då EU:s fiskeflotta fiskar på redan hårt ansatta bestånd. I t.ex. Västafrika har mycket av det kustnära fisket helt slagits ut, till stor del som följd av EU:s fiske. Även om en del ändringar har gjorts av dessa avtal kvarstår grundproblematiken, nämligen att europeiska flottor tömmer dessa länders vatten på fisk.

Vänsterpartiet vill se ett hållbart och lokalt förankrat fiske. Att fiskefartyg från EU-länder åker världen över för att fiska kan inte anses bidra till det. Vi anser därför att Sverige bör verka för att EU i stället ska stödja lokalt hållbart fiske. EU bör hjälpa de länder där avtal i dag finns att stärka fiskeförvaltningen ur ett ekosystemperspektiv. Detta kan ske genom ekonomiskt stöd, ny teknik och kunskapsöverföring.

Sverige bör verka för att EU i stället för fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer ska ge stöd till lokalt hållbart fiske. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige ska bilateralt och genom EU och FN aktivt driva frågan om att motverka överfiske och oljespill i Västafrika. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.2 Bistånd

I rapporten *Democracy in African Governance: Seeing and Doing it Differently*, rapport från Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) 2019, konstateras att biståndet inte har lika stor betydelse som tidigare för de afrikanska ländernas utveckling. Istället sker utländska investeringar i en aldrig tidigare skådad omfattning. Det beror dels på att många ekonomier har varit betydligt mer framgångsrika på senare år, men också att regeringar uppfattar det som enklare att förhandla med en investerare som i motsats till en biståndsgivare inte ställer krav på politiska motprestationer. Under de senaste årtiondena har det också märkts hur nya biståndsgivare klivit fram, å ena sidan i form av privata filantropiska givare och å andra sidan i form av andra statliga aktörer än tidigare såsom Kina. Samtidigt har USA, som länge varit en av de mest närvarande västmakterna, dragit sig tillbaka. Donald Trumps katastrofala slakt av USAID och det amerikanska biståndet kommer att få brutala konsekvenser, inte minst för den afrikanska befolkningen. Flera stater står nu inför stora budgetunderskott. Enligt en studie i tidskriften *The Lancet* riskerar över 14 miljoner människor i världen att dö i onödan fram till 2030 som en konsekvens av att USA stoppar sitt utlandsbistånd. Av dem är ungefär en tredjedel barn.

EBA menar att biståndet historiskt i liten utsträckning tagit hänsyn till den afrikanska kontexten och istället försökt implementera institutionella modeller som visat sig framgångsrika i Europa, men inte i Afrika. Det tycks dock finnas en ökad förståelse bland biståndsgivare för den lokala kontexten och samhällsstyrningen i takt med att givarna inser att det lokala ägarskapet är nyckeln till effektivt bistånd. Tyvärr gör den svenska regeringen en motsatt manöver. Svenskt bistånd kan vara ett verktyg för att

skapa förutsättningar för länder att lyfta sig själva ur fattigdom men får aldrig bli ett verktyg för att bibehålla koloniala strukturer. Den högernationalistiska regeringen med stöd av Sverigedemokraterna har lagt om svensk biståndspolitik som numera ska utgå från svenska intressen. Det går helt emot principerna om hur bistånd ska bedrivas: från mottagarens egna prioriteringar och behov. Man använder också biståndet som ett verktyg för att uppnå migrationspolitiska villkor. Det är ett avsteg från själva grundprincipen om bistånd och strider mot principerna om effektivt bistånd. Sveriges Radio – Ekot avslöjade i oktober 2025 hur Sverige genom en hemlig överenskommelse med Somalia om att återta tvångsutvisade medborgare styrt om 100 miljoner kronor ur biståndsbudgeten till projekt med nära kopplingar till den somaliska premiärministern. Sverige ska inte bidra till korrupcion i mottagarländer för att uppnå egna migrationspolitiska mål.

Sverige ska inte använda bistånd som påtryckningsmedel för återtagande av tvångsutvisade människor och bör istället motverka EU:s externalisering av migrationskontroll via Frontex i regionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I flera västafrikanska länder är förutsättningarna för civilsamhället att verka begränsade. Ett pluralistiskt civilsamhälle är en helt nödvändig del av en fungerande demokrati. Genom att stötta civilsamhället i Västafrika och Västsahara kan Sverige bidra till människors möjlighet till organisering och i förlängningen människors möjligheter att förändra landet i den riktning de själva önskar.

Sverige ska genom utvecklingsbiståndet bidra till att stötta civilsamhället i Västafrika och Västsahara. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i våra motioner En svensk utvecklings- och biståndspolitik för rättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling (mot. 2025/26:2818) och Folkrorelsebiståndet (mot. 2024/25:63).

8 Västafrika

8.1 Mali

Mali är ett av världens fattigaste och mest biståndsberoende länder och nära tre av fyra malier lever på mindre än 2 dollar om dagen. Samtidigt är säkerhetsläget mycket instabilt. Landet är drabbat av återkommande terrorattentat och situationen i fråga om mänskliga rättigheter är alarmerande. Därtill råder en utbredd straffrihet.

Landet blev självständigt från kolonialmakten Frankrike 1960 och har sedan dess upplevt flera militärkupper. Utvecklingen har varit dramatisk de senaste åren men botten i grundläggande problem i Mali som går långt tillbaka. Centralregeringen har alltid varit svag. Under decennier har befolkningen i norra Mali, huvudsakligen tuareger, upplevt att de diskriminerats av regeringen och vid en rad tillfällen revolterat. Dessa stora utmaningar har förvärrats av klimatkrisen, ökande livsmedelspriser, en växande människo-, vapen- och narkotikahandel genom Sahara och väpnade konflikter i grannländerna.

Omfattande folkliga protester 1991 banade väg för politiska reformer och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. Under de två kommande decennierna genomförde Mali en rad i grunden demokratiska val, men den politiska ledningen i Bamako

lyckades inte hantera landets grundläggande utmaningar. Efter Gaddafis fall skedde ett starkt inflöde av vapen från Libyen, och turbulensen i regionen underblåste det redan starka folkliga missnöje som bredd ut sig, inte minst i de norra delarna av landet. Denna utveckling i kombination med att flera militanta islamistiska grupper etablerat sig i landet utgjorde grundorsakerna till att inbördeskriget blossade upp 2012. År 2015 träffades ett fredsavtal mellan regeringen och tuaregiska rebeller.

Civila offer som dödats på grund av konflikterna i landet var under 2020 jämnt fördelade mellan terrorgrupper, beväpnade grupper i lokalsamhällen och militären. I de norra delarna av landet har den humanitära situationen varit svår, då hjälpinsatser hindrats av den våldsamma situationen, och 2015 varnade FN för en svältkatastrof. Därutöver genomfördes militärkupper under augusti 2020 och maj 2021. Behovet av humanitärt stöd är mycket stort och har förvärrats dramatiskt i och med en eskalerande våldsspiral.

Idag leds Mali av en militärjunta som gett sig själv möjlighet att styra så länge man önskar fram till dess att landet åter har fred. Detta utan krav på att några val ska hållas. Tidigare löften om en övergång till civilt styre har övergetts och samtliga politiska partier har lösts upp. År 2024 sa militärregimen upp fredsavtalet från 2015. År 2021 kallade juntan in den beryktade ryska Wagnergruppen som verkade tillsammans med den maliska armén fram till 2025 när den ryska statsapparaten genom Afrikakåren istället tog över.

Sverige har sedan 1990-talet bedrivit utvecklingsamarbete med Mali. Efter beslut från den nuvarande regeringen avvecklades allt sådant arbete under 2024 och den svenska ambassaden i Bamako stängdes samma år. Bakgrunden är att militärjuntan i Mali vänt sig mot Ryssland och öppet stödjer Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina. Det är också ett led i regeringens minskade bistånd globalt.

Vänsterpartiet anser att Sverige ska kunna bedriva biståndsarbete även i länder med ett demokratiskt underskott. Att främja demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet är särskilt viktigt när befolkningen själva har begränsade möjligheter att ställa sin regim till svars. Vi menar att Sverige därför ska bedriva ett långsiktigt utvecklingsamarbete med Mali, om än inte med statliga aktörer. Det är därför positivt att Sida fortfarande genomför ett mindre utvecklingsbistånd genom regionala eller globala strategier som finansierar en del program i länder.

United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali (Minusma) var en fredsbevarande FN-insats som under tio år arbetade för att stabilisera landet efter det s.k. tuaregupproret 2012. Vänsterpartiet var positiva till och stöttade varje beslut om det svenska deltagandet i Minusma, och vi vill uttrycka vårt stora tack till alla som har deltagit i insatsen och i Sveriges övriga utvecklingsarbete i Mali.

Genom folkrätten har FN en särställning som det organ som kan ge mandat till internationella militära insatser med folkrättslig grund. Vänsterpartiet anser att internationella militära insatser inte bör ledas av enskilda länder utan att internationell säkerhet är ett gemensamt ansvar för världssamfundet. Med den bakgrunden stod vi bakom det svenska bidraget till Minusmainsatsen, men sa nej till Sveriges deltagande i den franska insatsen Task Force Takuba. När det maliska styret återkallade mandatet för en FN-ledd insats på folkrättslig grund avslutades insatsen och därmed även den svenska militära närvaron i Mali.

8.2 Burkina Faso

Burkina Faso är liksom Mali ett av världens fattigaste länder och den humanitära krisen i landet fortsätter att växa. Landet är hårt drabbat av politisk instabilitet, terrorism och klimatkatastrofer. Hundratusentals människor är på flykt inom landet.

Burkina Fasos moderna historia präglas av statskupper som avlöst varandra. 1960 blev landet självständigt från den forna kolonialmakten Frankrike. Landet som då hette Övre Volta präglades av en ansträngd ekonomi och korruption.

Thomas Sankara som var landets president 1983–1987 har kommit att symbolisera panafrikanism och antiimperialism. Under hans ledning gjordes stora sociala framsteg i landet, den inhemska produktionen prioriterades och korruptionen bekämpades. Samtidigt tilläts inga andra politiska partier, pressfriheten var begränsad och fackföreningar motarbetades.

År 1987 tog Blaise Compaoré makten i landet genom en militärkupp. Missnöjet med Compaorés försök att förlänga sin egen mandatperiod tillsammans med oförmåga att komma till rätta med våldet i landet ledde till ett maktskifte i presidentvalet 2015. Våldet och det instabila läget i landet fortsatte och 2022 drabbades Burkina Faso av två på varandra följande statskupper. Den nuvarande militärjuntan lovade inledningsvis att demokrati skulle införas i mitten av 2024. Man har sedan backat och sagt att inga val kommer att hållas förrän säkerheten i landet kan garanteras. Våren 2025 meddelade juntan en femårig förlängning av sitt styre och under sommaren upplöstes den självständiga valkommissionen. Juntan har gått hårt åt oppositionen och bl.a. har kritiker till militärregimen tvångsrekryterats till armén.

Utvecklingen i landet hänger i mångt och mycket på om militärregimen lyckas slå ner våldsvågen och besegra jihadisterna. Enligt Nordiska Afrikainstitutet har grupper knutna till antingen al-Qaida eller IS/Daesh kontroll över nästan halva landet.

Den nuvarande ledaren för militärjuntan, president Ibrahim Traoré, har ett växande stöd över hela kontinenten, framför allt bland unga. Han beskrivs som en panafrikansk revolutionär starkt inspirerad av Sankara. Genom sin antiimperialistiska och anti-koloniala hållning lyckas han kanalisera människors frustration över det afrikanska beroendet av väst. Under hans tid vid makten har flera gruvor nationaliserats och utländska företag har tvingats dela vinsten med staten. Landets regim har också brutit helt med Frankrike. En förutsättning för en positiv utveckling i landet är dock en övergång till ett demokratiskt styre.

Efter beslut från regeringen fasades Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete i Burkina Faso ut och ambassaden i Ouagadougou stängdes under 2024.

8.3 Niger

Niger är även det ett av världens fattigaste länder, men dess rikedomar på uran och andra naturresurser har gjort det till en central plats för internationella intressen. Landet ligger mitt i Sahelregionen och är ett av världens varmaste och torraste länder och vattenbristen är utbredd. Nästan hälften av landets befolkning är under 15 år. Hälften av alla invånare lever i extrem fattigdom och matosäkerheten är omfattande. Landet har en andel analfabetism som är bland de högsta i världen. Niger har under lång tid präglats av instabilitet och militärkupper. Våldet från jihadistgrupper är omfattande och har förvärrat säkerhetssituationen. FN:s utvecklingsprogram UNDP rankar Niger på plats 188 av 193 i organisationens human development index 2025.

I juli 2023 avsattes landets president Mohamed Bazoum i en militärkupp. Militärjuntan rättfärdigade kuppen med den fortsatt försämrade säkerhetssituationen och den avsatta regimens dåliga ekonomiska och sociala styrning. Reaktionerna inom civilsamhället var splittrade. Inte minst då Ecowas hotade med en militär intervention. Juntan upphävde konstitutionen och inrättade en förordning med ett antal nya institutioner i syfte att organisera övergången. Allt under förevändning att rädda Niger från kolonialismen. Hittills återstår dock mycket av det man åtagit sig.

Landets ekonomi baseras på export av uran. Men trots att Niger exporterar uran till Europa har bara en av fem nigerier tillgång till elektricitet. Militärjuntan har nationaliserat flera av landets naturresurser. Bl.a. har man förstatligat urangruvan Somair, tidigare ägd av det statsägda franska konglomeratet Orano. I augusti 2025 nationaliserades också landets enda industriella guldgruva, tidigare ägd av ett australiskt bolag. Juntaledaren Abdourahamane Tiani har meddelat att visionen är att Nigers folk helt ska kontrollera landets naturresurser. Liksom grannländerna söker sig regimen bort från den forna kolonialmakten Frankrike. Däremot finns täta band till Ryssland.

I mars 2025 rapporterade Amnesty International om hur myndigheterna i Niger misslyckas med sitt löfte om att upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter. Amnesty har bl.a. dokumenterat godtyckliga arresteringar, försvinnanden, bristande rättssäkerhet och inskränkningar av pressfriheten. Att kritisera militärregimen är förknippat med stora risker.

Kvinnors rättigheter är särskilt utsatta: barnäktenskap är vanligt, tillgången till reproduktiv hälsovård är mycket begränsad och kvinnors politiska representation är svag. Abort tillåts endast vid fosterskador eller om det är risk för kvinnans liv och kvinnlig könsstympning förekommer. En majoritet, 56 procent av alla flickor i Niger, går inte i skolan.

Niger är ett land som drabbas hårt av klimatkrisen. Vattenmängden i de viktiga källorna floden Niger och Tchadsjön har minskat, både pga. befolkningsökning och klimatkrisen. Avskogning och jorderosion är ett stort problem.

8.4 Nigeria

Nigeria är det mest folkrika landet på kontinenten, med ungefär 230 miljoner invånare. Det är också en av de största och snabbast växande ekonomierna och tros fortsatt vara det under överskådlig framtid. Landet upplever en snabb urbanisering och en växande medelklass. Samtidigt är inkomstskillnaderna och ojämlikheten stor. Korruptionen är omfattande och det finns en stor brottslig ekonomi. Organisationen Transparency International rankar i sitt korruptionsindex för 2024 Nigeria på plats 140 av 180.

Den brittiska kolonialismen har spelat en stor roll i att skapa och underblåsa motsättningar inom landet. Spänningarna mellan de norra muslimska och södra kristna delarna av landet har både religiösa, etniska och ekonomiska dimensioner. I norr lever 72 procent av befolkningen under fattigdomsgränsen, jämfört med endast 27 procent i söder. Frustration över arbetslöshet och korruption riktas mot landets ekonomiska elit som är etablerad i söder.

Efter att Nigeria 1999 övergick från militärt till ett civilt styre beslutade flera delstater att införa sharialagstiftning. I februari 2020 valde regeringen att förbjuda sharia, men det praktiseras fortfarande på flera håll. Det har lett till våldsamma sammandrabbningar mellan myndigheterna och islamistiska grupper.

Terrororganisationen Boko Haram har sitt säte i norra Nigeria. Det är en av de terrorgrupper i världen som dödar flest människor. Tillsammans med Iswap och andra islamistiska grupper plågar man befolkningen, framför allt i de norra delarna av landet. Tiotusentals civila beräknas ha dödats i våldsdåd utförda av terrororganisationerna och det finns ett stort antal internflyktingar i landet.

I ITUC:s rättighetsindex för 2025 pekas Nigeria ut som ett av de absolut sämsta länderna för arbetare i världen. Arbetare och fackföreningsmedlemmar har mött en kraftigt repressiv utveckling med hot, trakasserier och att rätten till kollektiva förhandlingar begränsas. Fredliga protester har slagits ner. I juni 2024 förklarade regeringen en generalstrejk som planerats av Nigerias arbetarkongress som olaglig.

Samtidigt är Nigeria en prioriterad marknad för svenska företag. Olje- och gasindustrin står för nästan 40 procent av BNP och 80 procent av statens intäkter. Men Nigeria har en snabbt växande techbransch och Lagos hör till Afrikas viktigaste teknikhuvudstäder. Business Sweden beskriver landet som en ”nyckelmarknad för hållbara, innovativa lösningar” och i april 2025 öppnade Business Sweden ett nytt handelskontor i Lagos. Det är organisationens första handelssekreterarkontor i Västafrika.

Vänsterpartiet är positiva till ett ökat samarbete och ökad handel mellan Sverige och Nigeria. En förutsättning är dock att det bygger på goda arbetsvillkor, är långsiktigt hållbart för klimat och miljö och inkluderar respekt för fackliga rättigheter. Regeringen bör ge Business Sweden ett särskilt uppdrag att arbeta för att stärka fackliga rättigheter i Nigeria. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ge Exportkreditnämnden (EKN), Svensk Exportkredit (SEK) och Business Sweden ett särskilt uppdrag att se till att svenskt kapital och svenska bolag inte kränker arbetstagares rättigheter i Nigeria. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör aktivt driva på för rätten att organisera sig fackligt, rätten att teckna kollektivavtal och rätten att strejka i bilaterala möten med Nigeria. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8.5 Gambia

Den 1 december 2016 röstade det gambiska folket bort Yahya Jammeh från den presidentpost han innehaft i 22 år sedan kuppen 1994. Adama Barrow vann valet med tydlig marginal. Jammehs styre har kännetecknats av en stenhård kontroll av medborgarna, varför oppositionen har anklagat honom för människorättsbrott och krävt att han ställs inför rätta. Inför valet anklagade Human Rights Watch Jammeh för att ha tystat sina kritiker med våld. Två aktivister uppgavs ha dött i häkten, och dussintals människor rapporterades ha fängslats och nekats vård och rättsligt stöd.

Till en början erkände Jammeh resultatet och meddelade att han var redo att lämna presidentposten, vilket var en välkommen överraskning både i och utanför Gambia. Efter att landets valkommission upptäckte vissa oegentligheter i valprocessen, som dock inte ansågs ha påverkat valutgången, ifrågasatte Jammeh valresultatet och krävde ett omval.

Efter påtryckningar från omvärlden, inte minst grannlandet Senegal, Ecowas, AU och FN:s säkerhetsråd lämnade Jammeh makten och landet. Med sig tog han motsvarande knappt 100 miljoner svenska kronor som han stulit från statskassan. Han befinner sig nu i exil i den stenhårda diktaturen Ekvatorialguinea.

Förväntningarna var höga på Adama Barrow och hans koalition som under valrörelsen lovade att han skulle få fart på ekonomin och riva upp en del av Jammehs mer kontroversiella beslut, som att landet ska lämna samväldet och Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Barrow lovade också att alla politiska fångar skulle frigges och lovade tillsätta en sannings- och försoningskommission. En del av förhoppningarna möttes. Men från att tidigare lovat att avgå från presidentposten och hålla fria och rättvisa val har Barrow istället valt att konsolidera sin egen makt utan att påbörja de centrala reformer som koalitionens lovade befolkningen. Detta skedde genom grundandet av ett eget nytt parti, genom att sparka ministrar från sin tidigare koalition och inleda förhandlingar med personer kopplade till Jammehs regim. Omvärldens stöd är nu viktigt för att garantera en fortsatt fredlig och demokratisk utveckling i Gambia.

Sverige ska som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för en demokratisk, fredlig och stabil utveckling i Gambia. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Under 2024 och 2025 har den civila rörelsen Gambians Against Looted Assets (GALA) organiserat omfattande protester mot den försämrade levnadsstandarden, bristen på demokratiska reformer och den utbredda korrruptionen. Dessa protester, ledda av ungdomar, kvinnor och diasporagrupper, har mobiliserat tusentals gambier både i landet och internationellt. Regeringens svar har varit hårt och repressivt då fredliga demonstranter har mötts med polisvåld och massgripanden. Journalister och aktivister som rapporterat om protesterna har trakasserats, censurerats eller fängslats. Säkerhetsstyrkor har brutit upp demonstrationer med tårgas och övervåld. Regeringen har försökt kriminalisera GALA:s verksamhet och framställa den som ett hot mot statens säkerhet, i stället för att erkänna rörelsens legitima krav.

Sverige bör stödja och arbeta för att stärka arbetet med the Truth, Reconciliation and Reparations Commission (TRRC) i Gambia, vars syfte är att undersöka brott mot mänskliga rättigheter under Jammehs styre. TRRC har tagit fram ett antal rekommendationer som bl.a. handlar om reformer av rätts- och polisväsendet och ökad yttrande- och pressfrihet. Implementeringen av rekommendationerna går dock alltför långsamt.

Ett problem för Gambia och andra länder längs den västafrikanska kusten är utländska sexualbrottslingar som begår brott, särskilt mot barn och unga på afrikanska solkusten. Inte sällan är svenska turister de skyldiga. Även om Gambia har hårda straff mot alla former av sexualbrott mot barn, kan det vara svårt att ställa de skyldiga inför rätta när de befinner sig i ett annat land. Den svenska lagstiftningen möjliggör att svenskar som begått sexualbrott mot barn i utlandet kan åtalas och straffas för det i Sverige, men det kräver att svenskt rättsväsende får kännedom om brotten. Ett sätt att öka möjligheterna till lagföring är att ge offer rimliga möjligheter att närvara vid rättegången.

Regeringen bör verka för ett bilateralt rättsavtal med Gambia i syfte att lagföra svenskar som begår sexualbrott i landet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Hela 80 procent av de sexköp som svenskar står för sker utomlands. Stereotypiska och rasistiska idéer om framför allt kvinnor från andra länder ger näring till föreställningen om att det skulle vara mindre allvarligt. Vänsterpartiet vill att den dubbla straffbarheten för köp av sexuella tjänster begångna utomlands avskaffas så att även de som köper sexuella handlingar av vuxna kan straffas för det i Sverige. Svenskar ska inte kunna ta flyget till Gambia eller andra länder för att utnyttja människor och kränka mänskliga rättigheter när sexhandel är förbjudet i Sverige.

Många invånare i Sverige har en koppling till Gambia och över 6 000 personer som bor i Sverige är födda i Gambia. För människor med dubbla medborgarskap som bor i Sverige men som gärna vill återvända till sitt ursprungsland t.ex. på ålderns höst måste trygghetssystemen kunna garanteras. Då måste man kunna få sin pension och liknande. Över hälften av Sveriges pensionärer har garantipension till någon del. Idag har man som regel inte rätt till garantipension om man bor utomlands. Att begränsa människors rätt till pension för att de inte bor i Sverige är inte rimligt.

8.6 Senegal

Senegal är ett av de politiskt och ekonomiskt viktigaste länderna i Västafrika. Efter självständigheten från Frankrike 1960 utvecklades Senegal till en enpartistat fram till 1970-talet då flera partier började tillåtas. Landet är ett av få i regionen som aldrig haft militärstyre och flera demokratiska framsteg har skett. Men fortfarande är behoven stora av en mer rättvis fördelning av landets resurser och en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. År 2010 beslutade den borgerliga regeringen att stänga den svenska ambassaden i Dakar, ett beslut som Vänsterpartiet kritiserade. I juni 2024 beslutade dock regeringen att på nytt öppna en ambassad i huvudstaden. Detta efter att ambassaden i Bamako i Mali behövt stänga efter militärkupperna. Ambassaden är nu under etablering och beräknas öppna under 2025.

I Senegal pågår också en av Afrikas längsta, men samtidigt kanske mest bortglömda, konflikter. Sedan tidigt 1980-tal har i landets södra provinser, Casamanceområdet, rests krav på ökat självstyre. År 1990 tog delar av självständighetsrörelsen till vapen genom Rörelsen för Casamances demokratiska krafter, Movement of Democratic Forces of Casamance (MFDC). Främst Guinea-Bissau, men tidvis även Gambia, har dragits in i konflikten som därigenom påverkat hela regionen negativt. Åtskilliga fredsavtal har undertecknats, men den pågående fredsprocessen är ytterst bräcklig och de brutna löftena är många. Samtidigt är striderna mindre intensiva i dag än tidigare. I februari 2025 undertecknades ett fredsavtal mellan den senegalesiska regeringen och rebellgruppen MFDC som ger hopp om fred i regionen. Premiärminister Ousmane Sonko kallade avtalet ett stort steg mot fred, och avtalet innefattar bl.a. presidentamnesti för fångslade rebeller, amnesti för stridande och ett program för återintegration. Trots detta kvarstår osäkerhet eftersom några hårdföra fraktioner av MFDC ännu inte har undertecknat avtalet, och konflikten beskrivs fortfarande som lågnivå och splittrad. Situationen är därför snarare en vapenvila än en fullt etablerad och säker fred. Världssamfundet bör engagera sig för att stärka fredsprocessen och förhindra att konflikten blossar upp igen.

Sverige bör ta initiativ inom FN för att stärka fredsprocessen i Senegal och främja en demokratisk utveckling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Västsahara

Västsahara kallas ofta för Afrikas sista koloni. Marocko ockuperar Västsahara sedan 1975. Det är en ockupation som strider mot internationell rätt och som FN har antagit flera tydliga resolutioner mot. Ockupationen har även dömts som illegal av den internationella domstolen i Haag. År 1991 slöts ett avtal om ett vapenstillestånd, och

parterna kom överens om att hålla en folkomröstning om Västsaharas självständighet övervakad av den FN-ledda styrkan Minurso. Marocko har dock gjort sitt yttersta för att sabotera och förhala processen.

Situationen har förändrats dramatiskt de senaste åren och en fredlig lösning på den halvsekelånga konflikten tycks om möjligt ännu längre bort än tidigare. Västsahara delas i två delar av en av minerad sandmur som bevakas av marockanska soldater. På ena sidan råder en strikt ockupation av Marocko och på andra sidan styr den västsahariska befrielseörelsen Polisario Front. Muren inkluderar en s.k. buffertzona på Polisarios sida dit ingen har tillträde. Den överenskomna vapenvilan bröts i november 2020 i samband med marockanska militära operationer i buffertzonen mellan territorierna. Marockos val att bryta den vapenvilan har lett till ett lågintensivt krig. De flesta västsaharier som tidigare bodde i den del av landet som inte var ockuperad har tvingats fly tillbaka till flyktinglägren.

Fortfarande har ingen folkomröstning ägt rum. Marocko har likt andra ockupationsmakter och i strid mot internationell rätt flyttat in sin egen befolkning på ockuperad mark. Inflyttade marockaner utgör numera en majoritet av befolkningen i Västsahara. Att man inte kan enas om vilka som ska inkluderas i folkomröstningen används som argument för att förhala den. Självklart ska inte ockupationsmakten få diktera villkoren för folkomröstningen. Sverige och EU måste öka trycket för att folkomröstningen snarast ska komma till stånd.

Västsaharier utsätts dagligen för hot, våld och fängslanden i den ockuperade delen av landet. Situationen i det ockuperade Västsahara liknar i praktiken ett undantagstillstånd. Marocko har total kontroll över området och försvårar för journalister, observatörer och civilsamhällesorganisationer att över huvud taget släppas in i landet. Det är hög tid att omvärlden agerar med kraft för att skydda den västsahariska befolkningen.

Regeringen bör verka för att EU ska kräva att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Marocko utsätter ständigt den västsahariska civilbefolkningen för systematiska trakasserier, hot och förföljelse. Något som kan pågå utan att FN-styrkan Minurso kan ingripa, eftersom de som enda FN-styrka saknar mandat att övervaka de mänskliga rättigheterna.

Sverige bör verka för att FN-styrkan Minursos mandat ska utvidgas till att också innefatta övervakning av situationen gällande de mänskliga rättigheterna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Västsahara är rikt på naturtillgångar i form av fisk och fosfat – något som varken kommer det befriade Västsahara eller de västsahariska flyktingarna till del. Hela 70 procent av världens fosfattillgångar beräknas finnas just i Västsahara och Marocko. Trots att inget land erkänner Marockos rätt till Västsahara, förutom USA sedan slutet av 2020, har Marocko relativt fritt kunnat utnyttja Västsaharas naturresurser. Ekonomiska intressen och handelsförbindelser är anledningar bakom Frankrikes och Spaniens starka relationer med Marocko, som gör dem ovilliga att kritisera landet.

Enligt folkrätten tillhör landets naturresurser det västsahariska folket, och deras samtycke krävs för att andra aktörer ska få bruka dem. Trots detta har EU:s ministerråd röstat för att ingå ett avtal med Marocko som innebär förändringar i nuvarande associerings- och handelsavtal för att utvidga Marockos tullförmåner till produkter från det ockuperade Västsahara. I praktiken har avtalen i högre grad sedan länge indirekt

avsett Västsahara, men detta var första gången ministerrådet uttryckligen ville inkludera ockuperade områden.

Polisario tog 2019 ministerrådet till EU-domstolen för att ogiltigförklara avtalet samt fiskeriavtalet. I september 2021 meddelade domstolen att båda avtalen ogiltigförklarats då de strider mot folkrätten och EU-lag. Vidare fastslås att EU i avtalet försökt ersätta kravet på samtycke från det västsahariska folket med att avtalet skulle gynna befolkningen, vilket står i strid med folkrätten. Enligt domstolen står denna inställning i strid med internationell rätt. EU:s ministerråd överklagade domen och det var endast Sverige som röstade mot överklagan, detta trots att det inte råder någon tvekan om att ministerrådet inte har rätt att ingå avtal med Marocko som avser Västsahara, såvida inte västsaharierna deltagit i avtalsförhandlingarna. Detta har EU-domstolen klargjort ett flertal gånger. Hösten 2024 slog EU-domstolen på nytt fast att handels- och fiskeavtalen mellan EU och Marocko som involverar det ockuperade Västsahara är ogiltiga, då de bryter mot folkrätten. Domstolen slog även fast att avtalen ska upphöra inom ett år. Förhandlingar om ett nytt avtal pågår just nu mellan EU och Marocko. Västsaharas lagliga representanter Polisario måste vara fullt delaktiga i utformandet av avtalet och godkänna att avtalet inte är i strid med EU-domstolens beslut. Men EU borde inte teckna avtal med Marocko då landet ockuperar Västsahara i strid med internationell rätt. Så länge Marockos ockupation av Västsahara pågår borde landet inte få några som helst tullåttnader i handeln med EU.

Naturtillgångarna är själva grundorsaken till Marockos illegala ockupation av Västsahara. En del i att vapenvilan bröts var även den väg Marocko byggde för att transportera råvaror ut från Västsahara. Det är genom de stora inkomsterna från fosfat, ett rikt fiske och andra västsahariska tillgångar som Marocko kan finansiera sin ockupation och fortsätta sitt systematiska förtryck av den västsahariska befolkningen.

I Vänsterpartiets motion om Israels ockupation av Palestina och folkmord i Gaza (mot. 2025/26:3440) yrkar vi på en nationell lagstiftning mot handel med varor och tjänster från bosättare på ockuperad mark. Det gäller naturligtvis även Västsahara. Om inte Västsaharas folk genom Polisario ger sin tillåtelse till handel kan inte avtal betraktas som giltiga.

Regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge som Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige bör i EU verka för att utarbeta riktlinjer för företag och investerare i syfte att förhindra investeringar på ockuperad mark så länge det inte sker efter godkännande av Västsaharas legitima representant Polisario. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den 5 december 2012 beslutade riksdagen att Sverige snarast bör erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (Västsahara) som en fri och självständig stat. Riksdagen beslutade också att Sverige bör verka för detta inom EU. Trots riksdagens beslut väntar vi fortfarande på att regeringen ska verkställa beslutet. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till att detta ännu inte är gjort.

I samband med riksdagens beslut om erkännande gjordes också en rad andra viktiga ställningstaganden rörande Västsahara. Riksdagen slog fast att Sveriges hållning ska utgå ”från folkrätten och rätten till självbestämmande för det västsahariska folket”, att FN-styrkan Minursos mandat bör utvidgas till att också innefatta övervakning av situationen gällande de mänskliga rättigheterna och att ett eventuellt förnyat fiskeavtal

med Marocko måste vara förenligt med folkrätten. Vänsterpartiets syn på Sveriges politik för Västsahara utvecklas i motionen Västsahara (2017/18:534) och i motionen Nordafrika och Mellanöstern (mot. 2023/24:462).

9.1 Flyktinglägren

I Saharas öken lever sedan 50 år tusentals västsahariska flyktingar under allt svårare förhållanden. De västsahariska flyktingarna flydde från Västsahara i samband med att Marocko inledde sin illegala ockupation av landet 1975. De västsaharier som bor i flyktinglägren vill inget hellre än att återvända, men då måste Marockos ockupation upphöra. Fram till dess har man inget val utan får stanna i något av de fem flyktinglägren i västra Algeriet, belägna i Saharaöknen.

Trots den svåra situationen i lägren så har Polisario lyckats bygga upp ett demokratiskt samhälle från lokal nivå till parlament, regering och departement. Det är en viktig grund för det fria, oberoende Västsahara.

På grund av det karga ökenlandskapet går det inte att täcka vare sig livsmedels- eller vattenbehoven på egen hand. Befolkningen är helt beroende av humanitärt bistånd från omvärlden för sin överlevnad. Det isolerade geografiska läget försvårar möjligheten till sysselsättning, och inkomstkällorna är små. Flyktinglägren klassas som den näst längsta flyktingsituationen i världen.

Situationen blir allt mer akut dag för dag på grund av matbrist. På kort sikt behöver omvärlden öka det humanitära biståndet. I ett större perspektiv behöver Västsaharas rätt till självbestämmande infrå. Omvärlden kan inte tillåta att ett folk fördrivs till öknen där de i ett halvt sekel görs beroende av bistånd. Nu minskar biståndet istället drastiskt samtidigt som allt fler flyktingar strömmar in i lägren från den befriade delen av Västsahara, som ett resultat av kriget. Tre av fyra gravida och ammande kvinnor lider av svår anemi. En tredjedel av alla barn led av kronisk undernäring redan 2022 visar en undersökning från UNHCR och World Food Programme. Under den tid som gått har hälsoläget ytterligare försämrats. Sverige måste öka det långsiktiga stödet till de västsahariska flyktinglägren. Omvärlden kan inte tillåta att ett folk fördrivs till öknen, där de i ett halvt sekel görs beroende av bistånd.

Sverige bör garantera ett långsiktigt stöd till de västsahariska flyktinglägren för att möta de mer långsiktiga behoven av mat, medicin och andra förnödenheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Håkan Svenneling (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Gudrun Nordborg (V)

Jessica Wetterling (V)

Tony Haddou (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)